

Vilniaus universiteto Filologijos fakulteto

Vertimo studijų katedra

Bakalauro ir magistro darbų įforminimas

BENDROSIOS PASTABOS

Šiame dokumente patikslinama VU Filologijos fakulteto Tarybos patvirtinta Bendroji VU Filologijos fakulteto studentų baigiamųjų darbų rengimo, gynimo ir vertinimo tvarka.

Bakalauro baigiamasis darbas – tai savarankiškai parengtas tiriamasis darbas, rodantis studento gebėjimą atlikti pirmosios studijų pakopos reikalavimus atitinkantį Vertimo studijų krypties tyrimą.

Bakalauro darbo apimtis: 50 000–80 000 spaudos ženklų su tarpais.

Magistro baigiamasis darbas – tai savarankiškai parengtas tiriamasis darbas, atskleidžiantis studento gebėjimą atlikti antrosios studijų pakopos reikalavimus atitinkantį Vertimo studijų krypties tyrimą, kūrybiškai, kritiškai ir objektyviai pateikti empirinio tyrimo rezultatus.

Magistro darbo apimtis: 70 000–120 000 spaudos ženklų su tarpais.

Vertimo studijų katedros svetainėje pateikti Magistro darbų reikalavimai, kurių rekomenduojama laikytis rašant ir bakalauro darbą:

http://www.vsk.flf.vu.lt/upl/File/bendra%20informacija/magistro_darbu_reikalavimai_2019.pdf

Šiame dokumente remiamasi nusistovėjusia mokslinių straipsnių publikavimo patirtimi Lietuvos ir užsienio šalyse.

TEKSTO TVARKYMAS

- ✧ Darbai spausdinami kompiuteriu juodu rašalu, 12 punktų *Times New Roman* šriftu, 1,5 eilutės intervalu (30–35 eilutės puslapyje), vienoje balto lapo (formatas A4, 210x297 mm) pusėje.
- ✧ Teksto puslapyje iš kraštų paliekamos tuščios paraštės: kairėje pusėje – 30 mm, dešinėje – 10 mm, viršuje – 20 mm, apačioje – 20 mm.
- ✧ Raidės su diakritiniais ženklais ir diakritiniai ženklai sudedami pasinaudojant simboliais ar kitokia sistema.
- ✧ Puslapiai numeruojami arabiškais skaitmenimis.
- ✧ Titulinis lapas įtraukiamas į bendrą numeraciją, bet jame numeris nežymimas.
- ✧ Lapo numeris rašomas lapo apačioje, dešinėje pusėje.
- ✧ Darbo pagrindinės tiriamosios dalies tekstas skaidomas į skyrius, poskyrius ir prireikus į skyrelius. Šios teksto dalys numeruojamos arabiškais skaitmenimis:

1.
1.1.
1.1.1.
1.1.2.
1.2.
1.2.1.
1.2.2.
2.
2.1.

- ✧ Skyrių pavadinimai rašomi didžiosiomis raidėmis ir simetriškai išdėstomi lapo plotyje. Poskyrių ir skyrelių pavadinimai rašomi mažosiomis raidėmis, išskyrus pirmąją, ir pradedami nuo kairiojo krašto kaip ir pirmoji pastraipos eilutė.
- ✧ Kiekvienas skyrius pradedamas naujame puslapyje. Poskyriai ir skyreliai dėstomi nuosekliai tame pačiame puslapyje.
- ✧ Turinys, įvadas, išvados, naudotos literatūros ir šaltinių sąrašas, santrumpų sąrašas ir priedai pradedami rašyti naujame puslapyje. Jų pavadinimai nenumerojami, rašomi didžiosiomis raidėmis.
- ✧ Lentelės (schemos, paveikslai) numeruojamos (pvz., 1 lentelė, 2 lentelė, Figure (Chart, Table) 1, Figure 2).
- ✧ Lentelės pavadinimas rašomas šalia lentelės numerio, nėra svarbu, ar lentelės numeris ir pavadinimas pateikiamas virš lentelės, ar po ja.

MOKSLINIŲ DARBŲ NUORODOS

- ✧ Mokslinių darbų nuorodos nenumerojamos, jos pateikiamos tuoj pat po nurodomo asmens ar šaltinio:

By analyzing various approaches to phrasal verbs, Katalin (2011) claims that...

- ✧ Šaltinis, kuris nuorojoje pateikiamas pirmą kartą, turi žymėti autorių, metus, o jei cituojame – ir puslapį:

(Downing 2006, 341)

- ✧ Jei tas pats šaltinis nurodomas **antrą kartą iš eilės**, vartojamas sutrumpinimas *ibid.* (rašomas kursyvu):

ibid., 17

Jei tas pats šaltinis kartojamas **daug kartų, bet ne iš eilės**, galima jį žymėti dviem būdais:

a) Nurodant autoriaus pavardę (jei šaltinis neautorinis, antraštę) leidimo metus ir puslapį:

(The Oxford Companion to the English Language 1992, 108); (The Oxford Companion to the English Language 1992, 204)

arba

b) Nurodant autoriaus pavardę, po to rašoma santrumpa *op. cit.* ir puslapis:

Downing *op. cit.*, 342

✧ Nuorodos nelotyniška abėcėle (kirilica ir kt.) transliteruojamos.

MOKSLINĖS LITERATŪROS CITAVIMAS

✧ Citatos pateikiamos ta kalba, kuria rašomas darbas. Citatos kitomis kalbomis turi būti išverstos. Citatų originalai gali būti pateikti puslapio apačioje, išnašose. Citatos ne straipsnio kalba rašomos pasviruoju šriftu ir kabutėse.

✧ Citatos tekste išskiriamos kabutėmis: „...“, o po jų nurodomas jų šaltinis. Jei darbas anglų kalba, kabutės yra viršuje:

“Life is not determined by consciousness, but consciousness by life.”

✧ Citatų viduje esančioms kitoms citatoms nurodyti nerekomenduojama vartoti dvigubų kabučių, tačiau tokie atvejai pasitaiko :

Komisijos narys pažymėjo, kad „kilo ginčų dėl bendrovės „Microsoft“.

Komisijos narys pažymėjo, kad „kilo ginčų dėl bendrovės „Microsoft““.

✧ Praleistos cituojamųjų šaltinių dalys žymimos daugtaškių tarp laužtinių skliaustų [...]:

Anthony Pym (2010, 44) concludes that “[t]he *Skopos* theory [...] breaks with the equivalence paradigm by giving priority to the target-side purpose to be fulfilled by the translation”.

✧ Darbo autoriaus intarpai į cituojamą tekstą rašomi kursyvu laužtiniuose skliaustuose; prie jų po brūkšnio pridedami autoriaus inicialai:

[*pabraukta mano* – L.K.]

✧ Jei tenka keisti galūnes ar laiko formas citatoje, keičiamas žodis rašomas laužtiniuose skliaustuose; jei kas nors praleidžiama, taip pat rašomi laužtiniai skliaustai ir dedamas daugtaškis [...].

✧ Atpasakotos, bet pažodžiui nepacituotos svetimos mintys kabutėmis neišskiriamos, tik nuorodose (tekste ar išnašose) pateikiamas šių minčių šaltinis:

W. Olbrichas (Olbrich 1991, 109) teigia, jog monologo pavertimas dialogu turi didžiulę komunikatyvinę reikšmę.

One of Schön's key arguments in his critique of the applied science model is ... [several lines omitted]. This view is not at odds with Widdowson's (1984, 89) comment that teachers who do not analyse the principles behind their teaching suffer from haphazard methodology. On the contrary, Schön's (1983, 50) second requirement for effective education is precisely that ...

- ✧ Jei citata ilgesnė nei 4 eilutės, ji išskiriama kaip citatos „blokas“, t. y. kaip atskira, tabuliatoriumi į dešinę atitraukta pastraipa; kad būtų patogiau, galima šiek tiek sumažinti šriftą:

“Research by Hyland¹ into the use of citation in research articles in both sciences and humanities suggests that quotations are relatively rare compared to summary or paraphrase. Hyland's figures suggest that even in the humanities, only 8-12% of citations involve quotation. If your paper focuses on some primary source, such as a significant speech, an important manuscript, or some government document or legislation, you may need to quote more extensively from the original. Secondary sources, however, such as critics who have commented on the primary source or experts in related fields, should be quoted much less frequently.”

- ✧ Jei aptariama tema yra nagrinėta kituose šaltiniuose, galima skaitytojui patarti žiūrėti (žr., angl. – cf.) tuos šaltinius:

Svetimvardžių perkėlimas [...] dar vadinamas skolinimu (angl. *borrowing*, žr. Shuttleworth, Cowie 2007, 17), egzotizavimu (angl. *exotization*, žr. Chesterman 1997)...

This is very often the case in fictional texts, and in factual texts of the complex text type (cf. Reiss, Vermeer 1984) which contain embedded texts of another category.

- ✧ Jei autorius nurodo autorius, kurie gali patvirtinti jo tam tikrą teiginį, jis gali kviesti palyginti (płg., angl. – cf.)

...[A]pibendrinant galima teigti, jog antoniminę porą gali sudaryti tik tokie žodžiai, kurie turi kokybės, kiekybės, laiko ir erdvės reikšmes (płg. Ermanytė 2008, 15).

¹ Hyland op.cit p.26.

Although Holz-Mänttari's model of intercultural cooperation includes a "source text" and even a kind of source-text analysis, which she calls "analysis of construction and function" (cf. 1984a, 139) the quoted definition does rise one or two questions.

- ✧ Jei darbo autorius verčia citatą iš kitos kalbos, jis nurodo, jog tai jo vertimas:

She defines Intercultural cooperation as "the process of producing a certain kind of message transmitter, which is utilized in superordinate configurations of activities in order to coordinate actional and communicative cooperations" (Holz-Mänttari 1984a, 17, my translation).

- ✧ Jei cituojami du autoriai, jų abiejų pavardės rašomos tekste ir nuorodose:

Paradis ir Willners (2006, 1051–1080), nagrinėjusios, kaip suprantami iš laipsniuojamųjų ir nelaipsniuojamųjų būdvardžių išvesti antonimai su neiginiu, padarė išvadą...

Kai antonimas su neiginiu išvedamas iš nelaipsniuotųjų būdvardžių [...], neiginys išreiškia absoliučią priešybę, pavyzdžiui, gyvas – nemiręs, miręs – negyvas (Paradis, Willners 2006, 1075).

- ✧ Jei cituojami trys, keturi ar penki autoriai, pirmą kartą juos minint rašomos visų autorių pavardės:

Halla, Lackner and Schneider (2010, 57) point out that "new incentives created by the welfare state are in conflict with existing social norms".

Antrą kartą autorių grupė pateikiama taip:

Halla et al. (2010, 57) point out that "new incentives created by the welfare state are in conflict with existing social norms".

- ✧ Jei cituojamų autorių yra šeši ir daugiau, minimas tik pirmasis autorius, o visa grupė žymima et al.:

Pažūsis et al. (2015) teigia, kad...

- ✧ Jei autorius per metus paskelbia ne vieną publikaciją, tokias publikacijas reikia sutartinai žymėti raidėmis, pvz.: (Nord 1992a; 1992b). Tas pačias raides reikia vartoti Literatūros sąrašė.

ANTRINIŲ ŠALTINIŲ CITAVIMAS

- ✧ Antrinių šaltinių naudojimas nelaikomas privalumu, tačiau kartais tenka tai daryti, kai pirminių šaltinių neįmanoma gauti. Tokiu atveju pirmiausia rašomas cituojamas autorius, o po to nurodomas antrinis šaltinis:

Žanras gali būti laikomas tam tikru kodu tarp tekstų kūrėjų ir vartotojų. Rogeris Fowleris netgi teigia, kad komunikacija būtų neįmanoma be sutartinio žanrų kodo (Fowler 1989, 216 iš Chandler 1997).

The language of translation is different from the language of primary literature, and to designate this distinction, Holmes adopted the term “meta-language”, borrowed in this case from Roland Barthes; [...] “it is a comment on a comment” (Barthes 1964, 126; qtd. by Holmes 1970, 91; 1988, 23).

IŠNAŠOS

- ✧ Pastabos, paaiškinimai, nukrypstantys nuo pagrindinės minties, citatos (ar jų vertimai) dėl patogumo pateikiamos išnašose puslapio apačioje.
- ✧ Išnašos numeruojamos arabiškais skaitmenimis. Numeracija gali būti ištisinė (vieno didelio skyriaus ar net viso mokslinio darbo) arba tik vieno puslapio.
- ✧ Įprastas išnašos šrifto dydis – 10 punktų.

PAVYZDŽIAI

- ✧ Pavyzdžiai numeruojami iš eilės, nurodomas jų šaltinis: sutartiniai ženklai, santrumpos ar kita, svarbu, kad skaitančiajam šaltinis būtų aiškus.
- ✧ Vizualiai geriau atrodo pavyzdžiai, pateikiami lentelėje:

Dažniausiai neigiamu antonimu verčiamas anglų kalbos veiksmažodis remember , ypač jei jis vartojamas liepiamojoje nuosakoje, pvz.:	
1) <i>Only you must <u>remember</u> I warned you.</i> (Oscar Wilde)	<i>Tik <u>nepamirškite</u> – aš perspėjau jus.</i> [AN 77]
2) <i>She will <u>always remember</u> best in her life that morning when at last ...</i> (J. Galsworthy)	<i><u>Niekada</u> Džunė <u>nepamirš</u> to ryto, kai pagaliau ...</i> [FS 337]
3) <i>... just remember that <u>all</u> the people in this world <u>haven't had</u> the advantages that you've had.</i> (F. Scott Fitzgerald)	<i>... prisimink, jog <u>ne visi</u> žmonės <u>turėjo</u>...</i> [DTT 91]

Kartais lentelė netinka dėl teksto ypatybių, tada pavyzdžiai pateikiami be jų, bet vertimo pavyzdžių pateikimo struktūra išlieka ta pati:

ES asociacijos sutartis su Gruzija (ir kitos asociacijos sutartis):

1) ...su labai rimtu dokumentu. [13]	...this very seriously adopted document. [13]
2) ...šiuo asociacijos susitarimu... [13]	...this agreement... [13]
3) ...Šis susitarimas... [13]	...the choice... [13]

✧ Vertimo pavyzdžiai gali būti papildyti minimalia informacija, jei ji svarbi visame tekste:

39 pavyzdys

Daniškas tekstas	originalo	„Hvad for noget!“ <u>sagde</u> kejseren, „nattergalen! Den kender jeg jo slet ikke! Er her saadan en fugl i mit kejserdømme, oven i købet i min have! Det har jeg aldrig hørt! Saadan noget skal man læse sig til!“
---------------------	-----------	---

Pažodinis lietuvių k.	vertimas į	„Kas gi čia!“ <u>pasakė</u> imperatorius, „lakštingala! Jos gi visai nepažįstu! Ar yra toks paukštis mano imperijoje, dargi mano sode! To niekada negirdėjau! Ir šitokius dalykus turi perskaityti!“
--------------------------	------------	--

I. Toleikytės lietuvių k.	vertimas į	– Kas gi čia?! – <u>pasipiktino</u> imperatorius. – Lakštingala! Nieko apie ją nežinau! Negi tai kažkoks paukštis iš mano imperijos, dargi mano sodo? Niekada jo negirdėjau! Turėjau perskaityti, kad apie jį sužinočiau!
------------------------------	------------	---

✧ Bene geriausias pavyzdžių pateikimo atvejis yra L. Pažūsis monografija *Kalba ir vertimas* (2014), kuriame apstu aiškiai ir suprantamai pateiktų pavyzdžių. Štai autorius pastebi, kad romano „Rugiuose prie bedugnės“ vertime šiek tiek keistokai skamba kai kurie savitą lietuvišką kaimišką pasaulėžiūrą atspindintys žodžiai ir posakiai:

1) It drove him mad when I called him “Ackley kid”. (J.D. Salinger)
Pavadink jį Ekliuku – tarsi dilgėlėm per pasturgalį užbrauksi [RPB 28]

2) I said it suave as hell. (J.D. Salinger)
Šnekėjau lipšniai kaip žaltys. [RPB 77]

✧ Šaltinis [RPB] knygos gale nurodomas taip:

RPB – Dž. Selindžeris. Rugiuose prie bedugnės. Iš anglų kalbos vertė P. Gasiulis. „Vaga“, 1966.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

- ✧ Kiekviena nuoroda, esanti tekste, turi turėti pilną metriką Literatūros sąrašė.
- ✧ Literatūros sąrašas darbo gale tvarkomas pagal abėcėlę, darbai nenumerojami. Šaltiniai, naudoti moksliniame darbe, pateikiami atskirai, po Literatūros sąrašo. Atskirai, paprastai Literatūros sąrašo gale, pateikiami interneto šaltiniai.

PAVYZDINIS LITERATŪROS SĄRAŠAS

- ✧ Vieno autoriaus knyga

Gaivenis K. 2002. *Lietuvių terminologija: teorijos ir tvarkybos metmenys*. Vilnius: LKI leidykla.

- ✧ Kelių autorių knyga

Pažūsis L., Maskaliūnienė N., Darbutaitė R., Klioštoraitytė R., Mankauskienė D., Miškinienė I., Paura M. 2015. *Vertimo studijų žodynas*. Vilnius: Lodvila.

- ✧ Mokslinis straipsnis iš žurnalo

Bartłomiejczyk M. 2006. Strategies of Simultaneous Interpreting and Directionality. *Interpreting* 8 (2), 149–174.

- ✧ Mokslinių straipsnių rinkinys (vienas ar keli sudarytojai)

Gerver D., Sinaiko H. W., eds. 1978. *Language, Interpretation and Communication*. New York: Plenum Press.

- ✧ Straipsnis iš mokslinių straipsnių rinkinio

Moser B. 1978. Simultaneous Interpretation: A Hypothetical Model and its Practical Application. *Language, Interpretation and Communication*, eds. Gerver D., Sinaiko H. W. New York: Plenum Press, 353–368.

- ✧ Straipsnis iš elektroninio žurnalo

Gumul E. 2006. Explicitation in Simultaneous Interpreting: a Strategy or a By-Product of Language Mediation. *Across Languages and Cultures* 7 (2), 171–190.
file:///D:/%23user/Downloads/EXPLICITATION_IN_SIMULTANEOUS_INTERPRETING_A_STR.pdf [žiūrėta 2013-05-12].

- ✧ Jei autorius per metus paskelbia daugiau nei vieną publikaciją (pvz., 1992 m.)

Nord C. 1992a. Text Analysis in Translator Training. *Teaching Translation and Interpreting. Training, Talent and Experience. Papers from the First Language International Conference*

31 May–2 June 1991 (= Copenhagen Studies in Translation), eds. Dollerup C., Loddegaard A. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins, 39–48.

✧ Knyga be autoriaus

Lietuvos etikos kodeksai, nuostatai, taisyklės. 2006. Vilnius: Teisinės informacijos centras.

✧ Disertacija

Zaikauskas E. 2002. *Teoriniai performatyvų pagrindai.* Daktaro disertacija. Vilnius: Vilniaus universitetas.